

8. హజ్జతుల్విదా ప్రసంగం

హిజ్రీశకం పదో సంవత్సరం నడుస్తోంది. నీలాకాశంలో జీఖాదా నెలవంక వినూత్న కాంతులు వెదజల్లుతూ వెలసింది. దైవదాసులకు శుభాకాంక్షలు అందజేసి అంతలోనే అదృశ్యమయిపోయింది.

ఆ మరునాడే మహాప్రవక్త ముహమ్మద్ (స) హజ్ ఏర్పాట్లు చేసుకోవలసిందిగా అనుచరుల్ని ఆదేశించారు. మదీనా, దాని చుట్టుపక్కల గ్రామాల్లో ముస్లింలు సంతోషంతో హజ్ సన్నాహాల్లో నిమగ్నులయ్యారు. ఆ నెల 25వ తేదీన దైవప్రవక్త (స) హజ్ యాత్ర కోసం మదీనా నుండి బయలుదేరారు. ఆయన వెంట దాదాపు లక్ష మందికి పైగా ముస్లింలు బయలుదేరారు. ఖుర్బానీ కోసం ఒంటెల్ని కూడా వెంట బెట్టుకున్నారు.

యాత్రికావాహిని అవధులు దాటిన ఆనందంతో పరుగులు పెడుతూ మక్కా దిశగా పయనిస్తోంది. ఇప్పుడు యాత్రికుల హృదయాల్లో దైవభయం తప్ప ఎవరి భయం లేదు. అందుకే వారు ఎంతో ఉత్సాహంతో కాబాదర్శనం చేసుకోవడానికి చకచకా ప్రయాణం సాగిస్తున్నారు. జుల్హాలీఫా చేరుకోగానే దైవప్రవక్త (స) ఒక లుంగీ, ఒంటిపై మరో అంగవస్త్రం ధరించి బాజ్ దీక్ష బూనారు. అనుచరులు కూడా అలాగే చేశారు.

“లబ్బైక్ అల్లాహుమ్మ లబ్బైక్.....(హాజరయ్యాను ప్రభూ! నేను హాజరయ్యాను....)” అని నినాదాలు చేస్తూ అక్కడ్నుంచి ముందుకు సాగారు యాత్రికులు.

మక్కాలో ప్రవేశించగానే దైవప్రవక్త (స) సహచరులతో నేరుగా కాబాలయానికి వెళ్ళారు. అక్కడ ఆయన “హజై అస్వద్” (నల్లరాయి)ని ముద్దాడి కాబా చుట్టూ ఏడుసార్లు ప్రదక్షిణ చేశారు. తరువాత “మఖామె ఇబ్రాహీం”లో నమాజ్ చేశారు.

యాత్రికులు అసంఖ్యాకంగా ఉన్నారు. హజ్రత్ ఉమర్ (రజి) హజై అస్వద్ (నల్లరాయి)ని ముద్దాడే ఉద్దేశ్యంతో దాన్ని సమీపించడానికి జనాన్ని త్రోసుకుంటూ వెళ్ళ బోయారు. దైవప్రవక్త (స) ఆయన్ని చూసి -

“ఉమర్! నువ్వు అసలే చాలా బలాధ్యుడివి. మరీఅంత బలం చూపితే బలహీనులకు కష్టం కలగదూ! కాస్త నెమ్మదిగా వెళ్ళు. హజైఅస్వద్ దగ్గరికి వెళ్ళడానికి దారి ఇరుకుగా ఉంటే నువ్వు దూరాన నిలబడే తక్కిన చెప్పవచ్చు” అని అన్నారు.

ఆ తర్వాత దైవప్రవక్త (స) సఫా, మర్వా కొండల మధ్య తిరిగి ‘సయీ’ విధి నెరవేర్చారు. సహచరులంతా ఆయన్ని అనుసరిస్తున్నారు. ‘సయీ’ తర్వాత ఖుర్బానీ పశువులు లేనివారు దీక్ష (ఇహ్రాం) విరమించాలని ఆజ్ఞయింది.

జిల్హాజ్ 9వ తేది సూర్యోదయమైంది. యాత్రికులంతా మక్కా సమీపంలోని అరఫాత్ మైదానంలో చేరారు. ‘అల్లాహుఅక్బర్’ నినాదాలు మార్మోగాయి. అరఫాత్ సమీపంలో నిర్మించబడిన ఒక కుటీరంలో దైవప్రవక్త (స) మధ్యాహ్నం దాకా విశ్రాంతి తీసుకున్నారు.

ఆ తరువాత ఆయన బతన్ లోయకు వెళ్ళి యాత్రికులందరినీ సమావేశపరిచారు.

అది అరబ్ చరిత్రలోనే అపూర్వ సమావేశం. దైవప్రవక్త (సల్లం) ఒంటె ఎక్కి యాత్రికుల ముందు ప్రసంగించడం ప్రారంభించారు. అందరికీ వినపడేందుకు వీలుగా హజ్రత్ రబియా (రజి) జనం మధ్య నిలబడి దైవప్రవక్త (సల్లం) పలుకుల్ని పునరుద్ఘాటించసాగారు. దైవప్రవక్త (సల్లం) నోట అమృతవాహిని పారసాగింది:

“నా ప్రియ సోదరులారా!

“ఒక్క అల్లాహ్ తప్ప మరో ఆరాధ్యుడు లేడు. ఆయనకు సాటి ఎవరూలేరు. దేవుడు తన (ఈ) దాసునికి సహాయం చేసి, వాగ్దానం నిలబెట్టుకున్నాడు. ఆయన ఒక్కడే యావత్తు దుష్టశక్తుల్ని లొంగదీసుకున్నాడు. ప్రజలారా! వచ్చేయేడు నేనిక్కడ మిమ్మల్ని మళ్ళీ కలుసుకుంటానో లేదో తెలియదు. కాబట్టి నేను చెప్పేదంతా శ్రద్ధగా ఆలకించండి.”

అధిక్యతకు గీటురాయి దైవభీతే : “మానవులారా! మేము మిమ్మల్ని ఒకే స్త్రీ పురుష జంట నుండి పుట్టించాము. తరువాత మీ పరస్పర పరిచయం కోసం మిమ్మల్ని విభిన్న జాతులుగా, తెగలుగా చేశాము. అయితే మీలో అందరికంటే ఎక్కువ భయభక్తులు కలవాడే దేవుని దృష్టిలో ఎక్కువ గౌరవనీయుడు. (49:13) అని సెలవిచ్చాడు దేవుడు తన గ్రంథంలో. కనుక అరబ్బీయుడిపై అరబ్బీతరునికి, అరబ్బీతరునిపై అరబ్బీయుడికి; తెల్లవాడిపై నల్లవాడికి, నల్లవాడిపై తెల్లవాడికి ఏ విధమైన అధిక్యత లేదు. అధిక్యతకు గీటురాయి దేవుని పట్ల భయభక్తులు కలిగి ఉండటమే.”

“ప్రజలారా! మీ ప్రభువు ఒక్కడే. తండ్రి ఒక్కడే. మీరంతా ఆదం (అలైహి) సంతానం. ఆదం (అలైహి) మట్టితో సృజించబడ్డారు. మీలో అందరికంటే ఎక్కువ భయభక్తులు కలవాడే దేవుని దృష్టిలో అందరికంటే ఉత్తముడు. కనుక అధిక్యతా జెన్నత్యాలకు సంబంధించిన యావత్తు ప్రగల్భాలు, ధన ప్రాణాల ప్రతీకారాలకు సంబంధించిన మొత్తం డిమాండ్లు ఇప్పుడు నా కాళ్ళ కింద తొక్కివేయబడ్డాయి. (అంటే నిషేధించబడ్డాయి.) కాబా సంరక్షణ బాధ్యత, హాజీలకు నీటి సరఫరా సేవలు మాత్రం యథాతథంగా కొనసాగుతాయి.”

“ఖురైష్ ప్రజలారా! దేవుని సన్నిధికి ఇతర ప్రజలంతా పరలోక సామగ్రి (పుణ్యభాగ్యం)తో వస్తే, మీరు మీ మెడలపై ప్రాపంచిక (వ్యామోహ పాప) భారంతో రావడం జరగకూడదు సుమా! దురదృష్టవశాత్తు అలా జరిగితే దేవుని దగ్గర మీకోసం నేను ఏ విధంగానూ ఉపయోగపడలేను. ఖురైషీయులారా! దేవుడు మీ గర్వాంధకారాన్ని అంతమొందించాడు. అంచేత మీ తాతమొత్తాల ఘనకార్యాలను గురించి గర్వంతో గొప్పలు చెప్పుకోవడానికి ఇప్పుడు ఎలాంటి అవకాశం లేదు.”

“ప్రజలారా! మీరు పరస్పరం మీ ధన ప్రాణాలను, మానమర్యాదలను నష్టపరచు కోవడం శాశ్వతంగా నిషేధించబడింది. ఈ (హజ్) దినాన్ని ఈ (జిల్హాజ్) శుభమాసాన్ని, ఈ (మక్కా) నగరాన్ని మనం ఎలా గౌరవిస్తున్నామో వాటిని కూడా అలా గౌరవించవలసి

ఉంటుంది. మీరందరూ ఒకరోజు దేవుని సన్నిధికి చేరుకోవలసి ఉంటుంది. అప్పుడు దేవుడు మీ కర్మలను గురించి లెక్క తీసుకుంటాడు. జాగ్రత్త! నా తదనంతరం మీలో మీరే పోట్లాడుకొని మెడలు నరుక్కునే భ్రష్టులయి పోకూడదు.”

“(ప్రపంచంలోని) ప్రతి ముస్లిం తోటిముస్లింకు సోదరుడి లాంటివాడు. ముస్లింలంతా పరస్పరం అన్న దమ్ములు. మీరు సేవకుల పట్ల మంచిగా మసలుకోండి; సేవకుల పట్ల మంచిగా మసలుకోండి. వారికి మీరు తినేతిండే పెట్టండి; మీరు కట్టుకునే దుస్తులే కట్టబెట్టండి.”

“అజ్జాన కాలంనాటి వడ్డీకి ఇప్పుడు ఎలాంటి విలువ లేదు. (నా పినతండ్రి) అబ్బాస్ బిన్ అబ్దుల్ ముత్తలిబ్ వంశానికి చెందిన మొదటి వడ్డీని నేను వదిలేస్తున్నాను. ఇప్పుడీ వడ్డీ చెల్లింపులు అంతమైపోయాయి.”

“ప్రజలారా! ప్రతి హక్కుదారునికి అతని హక్కును దేవుడు స్వయంగా ఇచ్చేశాడు. కనుక ఇప్పుడు ఏ వారసుడి హక్కు కోసం కూడా వీలునామా వ్రాయకూడదు.”

“పిల్లవాడు ఎవరి పడక మీద పుట్టాడో ఆ పిల్లవాడు అతనికే చెందినవాడుగా పరిగణించబడతాడు. వ్యభిచార నింద నిరూపించబడిన వాడికి శిక్ష రాళ్ళశిక్షే. కర్మవిచారణ దేవుని దగ్గర జరుగుతుంది.”

“అప్పును ఎట్టి పరిస్థితిలోనూ తిరిగి చెల్లించాలి. చేబదులుగా తీసుకున్న వస్తువును తిరిగిచ్చేయాలి. ఎవరైనా పారితోషికం ఇస్తే దానికి బదులు తీర్చాలి. ఎవరైనా ఎవరికైనా హామీ (జామీను) ఇస్తే అతను జరిమానా చెల్లించవలసి ఉంటుంది.”

“ఏ ఒక్కడూ తన సోదరుడి నుండి అతని ఇష్టానికి వ్యతిరేకంగా ఎలాంటి వస్తువుని కూడా తీసుకోకూడదు. అతను సంతోషంగా ఇస్తే తీసుకోవచ్చు. ఏ ఒక్కడూ తనపై తానుగాని, ఇతరులపై గాని దౌర్జన్యం చేయకూడదు.”

“స్త్రీ తన భర్త సంపద నుండి ఎలాంటి వస్తువుని కూడా అతని అనుమతి లేకుండా ఇతరులకు ఇవ్వడం ధర్మసమ్మతం కాదు.”

“వినండి! మీపై మీ భార్యల హక్కులు కొన్ని ఉన్నాయి. అలాగే మీ భార్యలపై మీ హక్కులు కూడా ఉన్నాయి. మీ భార్యలు మీరు ఇష్టపడని ఏ వ్యక్తిని మీ ఇంట్లోకి రానీయకూడదు. ఇది భార్యలపై మీకున్న హక్కు. వారు ఎలాంటి నమ్మకద్రోహానికి పాల్పడరాదు; ఎలాంటి సిగ్గుమాలిన పనికి ఒడిగట్టకూడదు. ఒకవేళ అలా చేస్తే వారికి తేలికపాటి శారీరక శిక్ష విధించడానికి దేవుని తరపున మీకు అనుమతి ఉంది. వారా చేష్టల్ని మానుకుంటే, ఇక వారిని (వేధించకుండా) బాగా చూసుకోండి.”

“స్త్రీలు మీ అధీనంలోని వారు కనుక వారి పట్ల సత్ప్రవర్తన కలిగివుండండి. వారు తమకోసం ఏదీ చేసుకోలేరు. వారిని మీరు దేవునిపేరు మీద చేపట్టారు. దేవుని పేరు

మీదే వారు మీకు (భార్యలుగా) ధర్మసమ్మతం అయ్యారు. కాబట్టి వారి విషయంలో మీరు దేవునికి భయపడండి.”

ఇలా అంతిమ దైవప్రవక్త ముహమ్మద్ (సల్లం) ప్రజలకు హితబోధ చేస్తూ ముస్లింలు పరస్పరం ఎలా మసలుకోవాలి; తోటి మానవులతో ఎలా వ్యవహరించాలి; వారి హక్కులు ఏమిటి మొదలైన విషయాలు వివరంగా తెలియజేశారు. ముఖ్యంగా ఆయన జాతి, తెగ, వర్ణ, వర్గ వివక్షలను, నిమ్నోన్నతా భేదభావాలను నిరసిస్తూ సమానత్వం, సౌభ్రాతృత్వాలను గురించి నొక్కిచెప్పారు.

చివర్లో ఆయన “ప్రజలారా! నేను దైవసందేశాన్ని మీకు అందజేశానా?” అని ప్రశ్నించినప్పుడు “అందజేశారు మీరు” అని లక్షమంది ప్రజలు ముక్తకంఠంతో అన్నారు. ఇది విని దైవప్రవక్త (స) “దేవా! దీనికి నీవే సాక్షివి” అని మూడుసార్లు అన్నారు.

ప్రసంగం ముగిసింది. హజ్రత్ బిలాల్ (రజి) అజాన్ చెప్పారు. దాంతో ప్రజలు నమాజ్ కోసం భారులుతీరి నిలబడ్డారు. చరిత్రలో ఇదివరకెన్నడూ కనీ విసీ ఎరగనంతటి రీతిలో ఒకేసారి లక్షమందికి పైగా దైవదాసులు విశ్వప్రభువు సన్నిధిలో మోకరిల్లారు. అందరూ దైవప్రవక్త (సల్లం) నాయకత్వన నమాజ్లో లీనమయ్యారు.

హజ్ యాత్రికులతో అరఫాత్ మైదానం నిండిపోయింది. దైవప్రవక్త (సల్లం) నేతృత్వంలో ముస్లింలు హజ్ధర్మాలు నిర్వహించడంలో నిమగ్నలైపోయారు. ఆకాశ ద్వారం తెరచుకున్నది. విశ్వప్రభువు కరుణామృతపు కడపటి బిందువులు జాలువారాయి:

“నేనీ రోజు మీకోసం మీ ధర్మాన్ని (సమగ్ర జీవన వ్యవస్థగా) పరిపూర్ణం చేశాను. మీ కోసం నా అనుగ్రహాన్ని పూర్తిగా నెరవేర్చాను. మీ శ్రేయస్సు కోసం ఇస్లాంను మీ జీవనధర్మంగా ఆమోదించాను.” (ఖుర్ఆన్-5:4)

ఇది ఇస్లాం సౌధ నిర్మాణానికి సమకూర్చబడిన చివరి ఇటుక! మానవాళి జీవిత నౌక సాఫీగా సాగడానికి అందజెయ్యబడిన అంతిమ తెరచాప!! ఖుర్ఆన్ వాణి రూపంలో అంతిమ దైవప్రవక్త (సల్లం) నోట వెలువడిన దివ్యసూక్తి!!! ❀

